

**UCHWAŁA NR VI/25/208/21
RADY POWIATU W BIELSKU-BIAŁEJ**

z dnia 28 stycznia 2021 r.

w sprawie: uchwalenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 920) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 821),

**Rada Powiatu w Bielsku-Białej
uchwala, co następuje:**

§ 1. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023 stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jan Borowski

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2021-2023**

BIELSKO-BIAŁA 2021

1. PODSTAWA PRAWNA.

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 114, poz. 946).
- Konwencja o Prawach Dziecka (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526, ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity - Dz. U. z 2020 r., poz. 821),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity – Dz. U. z 2020 r., poz. 1359)
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity – Dz. U. z 2020 r., poz. 920),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity - Dz. U. z 2020 r., poz. 1876).

Zgodnie z art. 180 ust. pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi limit rodzin zastępczych zawodowych.

Program ten z założenia ma za zadanie wskazać obecny kształt pieczy zastępczej w danym powiecie z uwzględnieniem dynamiki rozwoju tego zjawiska oraz wskazywać kierunek zmian, które powiat zamierza osiągnąć. Nadrzędnym celem bowiem każdego powiatu powinno być ciągle ulepszanie procedur związanych z umieszczaniem dzieci w pieczy zastępczej oraz nieustanne podwyższanie jakości sprawowanej opieki zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

2. WPROWADZENIE.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza szereg działań - w pierwszej kolejności wspomagających tych rodziców, którzy mają problemy w wypełnianiu swoich obowiązków rodzicielskich, w taki sposób, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałyby umieszczone w pieczy zastępczej.

Wspieranie rodziny zostało przypisane do zadań jednostek samorządu terytorialnego oraz organów administracji rządowej. Ustawa w tym zakresie

wprowadziła i utwierdziła m.in. funkcje asystenta rodziny, rodzin wspierających oraz placówek wsparcia dziennego.

Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę, którą się opiekuje, podstawowego poziomu stabilności życiowej umożliwiającej jej wychowywanie dzieci. Jego rola jest bardzo znacząca w całym procesie - pojawia się on bowiem w czasie, kiedy rodzina biologiczna przeżywa pewne trudności. Zdarza się jednak, iż dzieci mimo początkowych starań asystenta są i tak umieszczone w pieczy zastępczej - wówczas praca asystenta polega na stworzeniu warunków umożliwiających powrót dzieci pod opiekę ich rodziców poprzez zmianę ich negatywnych nawyków w codziennym życiu.

W celu usprawnienia systemu ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kładzie nacisk na czasowość pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Oznacza to koncentrację działań zmierzających do uregulowania sytuacji prawnej dzieci w czasie ich pierwszych 18 miesięcy pobytu poza domem. Po stronie rodzinnej pieczy zastępczej zostało wprowadzone stanowisko koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który wspiera rodziny zastępcze w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz współpracuje z asystentem rodziny w zakresie określenia możliwości powrotu dzieci do rodzin naturalnych.

Doświadczenie jednak pokazuje, iż mimo tych działań zarówno po stronie gminy jak i powiatu, powroty dzieci pod opiekę rodziców biologicznych dotyczą tylko niewielkiej liczby przypadków.

Tabela nr 1 - Liczba małoletnich opuszczających pieczę zastępczą powracających do rodzin biologicznych i przysposobionych w latach 2018-2020.

	Rok 2018		Rok 2019		Rok 2020*	
	Powrót do rodziny biologicznej	Adopcja	Powrót do rodziny biologicznej	Adopcja	Powrót do rodziny biologicznej	Adopcja
Rodzinna piecza zastępcza	2	4	4	8	0	2
Instytucjonalna piecza zastępcza	6	0	4	0	4	0
RAZEM	8	4	8	8	4	2

*stan na dzień 30.06.2020 r.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres od 1.01.2018 r. do 30.06.2020 r.

3. PIECZA ZASTĘPCZA NA TERENIE POWIATU BIELSKIEGO W LATACH 2018-2020.

3.1. Charakterystyka ogólna.

W roku 2020, według danych z pierwszego półrocza, w Powiecie Bielskim funkcjonuje łącznie 128 rodzin zastępczych oraz 4 rodzinne domy dziecka. Instytucjonalną pieczę zastępczą natomiast tworzą dwie placówki: Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Czechowicach-Dziedzicach oraz Rodzinny Dom Dziecka w Janowicach.

Głównym zadaniem zarówno pieczy zastępczej rodzinnej jak i instytucjonalnej jest zapewnienie odpowiednich warunków opiekuńczo-wychowawczych dzieciom, których rodzice biologiczni z różnych względów nie mogą sprawować nad nimi opieki. Powody te są bardzo różne, wśród nich mamy zarówno takie, które w jakimś stopniu zależą od samego rodzica (m.in. uzależnienia, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych) oraz takie, które są od niego zupełnie niezależne (jak m.in.: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność).

Z dotychczasowych danych zgromadzonych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej wynika, iż głównym powodem umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, dotyczy ponad połowy umieszczanych dzieci, jest spożywanie alkoholu przez rodziców biologicznych. Powód ten na pierwszym miejscu pojawia się od wielu lat i dotyczy on zarówno pieczy rodzinnej jak i instytucjonalnej. W pierwszym półroczu 2020 roku dotyczył on **53,77%** dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej i **63,89%** dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ponadto w rodzinnej pieczy zastępczej w **5,19%** przypadków powodem umieszczenia dzieci były uzależnienia od innych substancji psychoaktywnych.

W dalszej kolejności powodami umieszczenia w pieczy zastępczej była bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych **16,51%** dzieci w pieczy rodzinnej i **16,66%** dzieci w pieczy instytucjonalnej). Przemoc dotyczyła **7,55%** dzieci w pieczy rodzinnej i **8,33%** dzieci w pieczy instytucjonalnej.

Zdecydowanie mniej dzieci zostaje odebrana od rodziców biologicznych ze względu na pólsieroctwo, długotrwałą lub ciężką chorobę czy niepełnosprawność

co najmniej jednego z rodziców. Natomiast takie powody jak: ubóstwo, bezrobocie czy nieodpowiednie warunki mieszkaniowe na terenie Powiatu Bielskiego nie występują.

Tabela nr 2: Powody umieszczenia dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej (dzieci przebywające w pieczy w okresie od 1.07.2019 r. do 31.12.2019 r.).

Powody umieszczenia dzieci	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna piecza zastępcza
Alkoholizm	56,48%	51,35%
Uzależnienia inne niż alkoholizm	5,7 %	0%
Przemoc w rodzinie	8,81%	10,81%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	15,03%	24,32%
Sieroctwo	3,11%	0%
Półsieroctwo	2,59%	0%
Niepełnosprawność co najmniej jednego rodzica	0,52%	5,4%
Długotrwała lub ciężka choroba	3,11%	2,7%
Ubóstwo	0%	0%
Bezrobocie	0%	0%
Nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	0%	0%

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej na podstawie danych zawartych w sprawozdaniu rzeczowo-finansowym z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 1.07.2019 r. do 31.12.2019 r.

Analizując dane na przestrzeni lat 2018 - 2020 (stan do dnia 30.06.2020 r.) trzy podstawowe powody pobytu dzieci w pieczy zastępczej są niezmiennie: alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz przemoc w rodzinie - ich rozłożenie ukazuje Tabela nr 3.

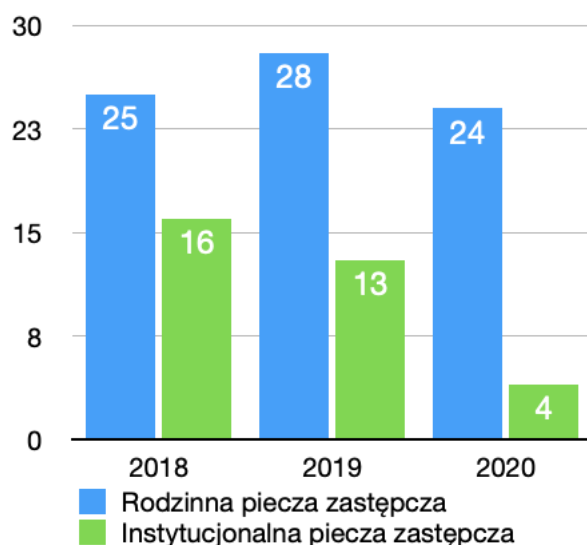
Tabel nr 3 – Główne powody umieszczenia dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020 .

POWODY UMIESZCZEŃ DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ	2018 I PÓŁROCZE		2018 II PÓŁROCZE		2019 I PÓŁROCZE		2019 II PÓŁROCZE		2020 I PÓŁROCZE	
	RPZ	IPZ	RPZ	IPZ	RPZ	IPZ	RPZ	IPZ	RPZ	IPZ
ALKOHOLIZM	50,49%	51,52%	52,28%	56,10%	48,23%	53,33%	56,48%	51,35%	53,77%	63,89%
PRZEMOC	11,65%	12,12%	10,66%	9,76%	11,82%	10%	8,81%	10,81%	7,56%	8,33%
BEZRADNOŚĆ	13,11%	18,18%	15,23%	14,63%	18,23%	10%	15,03%	24,32%	16,51%	16,67%

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 1.01.2018 r. do 30.06.2020 r.

Na przestrzeni ostatnich lat sukcesywnie wzrasta liczba dzieci w pieczy zastępczej. Znaczący wzrost obserwujemy na przełomie roku 2019 i 2020, gdzie napływ dzieci na poziomie pierwszego półrocza 2020 roku był już na poziomie 85% w porównaniu z rokiem 2019. Przy czym w omawianym okresie liczba dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej nieznacznie spada, natomiast w rodzinnej pieczy zastępczej wzrasta.

Wykres nr 1 - Napływ dzieci od rodzin biologicznych do pieczy zastępczej w latach 2018-2020 (stan do dnia 30.06.2020 r.).

Tabela nr 4: Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin biologicznych objętych opieką asystenta rodziny w Powiecie Bielskim.

Gmina/Rok	2018 ROK		2019 ROK		2020 ROK (stan na dzień 31.10.2020 r.)	
	Liczba asystentów rodziny	Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny*	Liczba asystentów rodziny	Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny*	Liczba asystentów rodziny	Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny*
Bestwina	1	6 (2)	1	9 (2)	2	9 (2)
Buczkowice	1	2 (0)	1	7 (1)	1	8 (2)
Czechowice-Dziedzice	2	28 (3)	3	41 (6)	3	44 (4)
Jasienica	1	14 (5)	1	15 (3)	1	8 (2)
Jaworze	2	8 (2)	2	10 (2)	2	7 (3)
Kozy	1	2 (2)	2	2 (2)	2	1 (1)
Porąbka	1	10 (4)	1	11 (1)	1	10 (1)
Szczyrk	1	6 (0)	1	7 (1)	1	5 (1)
Wilamowice	1	10 (0)	1	11 (1)	1	13 (2)
Wilkowice	2	17 (4)	2	18 (4)	1	15 (3)
RAZEM	13	103 (22)	15	131 (23)	15	120 (21)

* w nawiasie podana jest liczba rodzin biologicznych, które posiadają dzieci w pieczy zastępczej

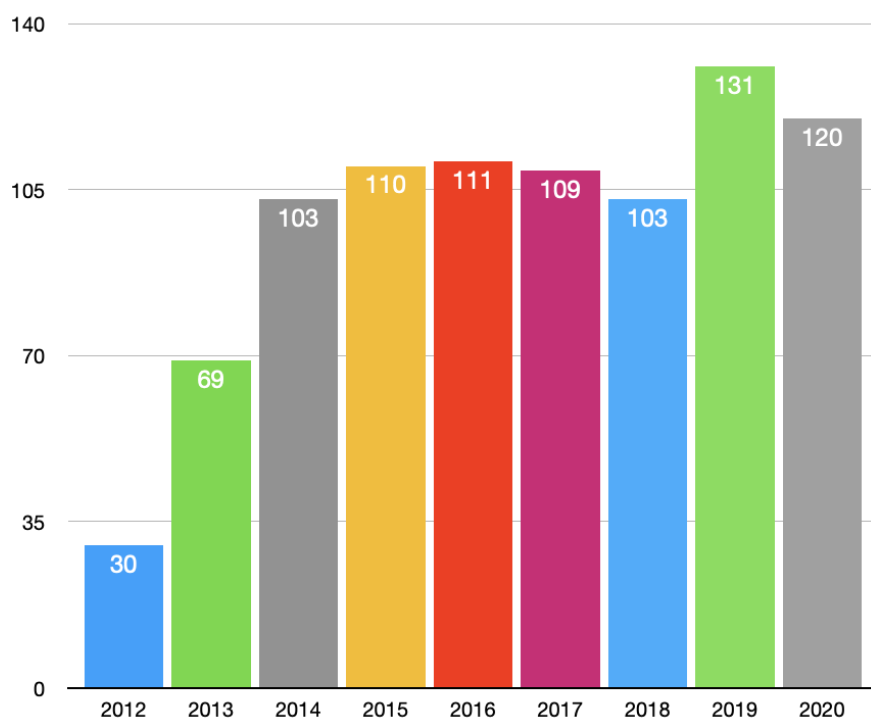
Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej na podstawie danych Ośrodków Pomocy Społecznej.

Z danych posiadanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej wynika, iż zdecydowana większość rodzin biologicznych, która potrzebuje współpracy z asystentem rodziny zgadza się na taką formę wsparcia. W 2018 roku łącznie 6 rodzin posiadających dzieci w pieczy zastępczej nie wyraziło zgody na współpracę z asystentami rodziny (Porąbka, Czechowice-Dziedzice), w 2019 roku 7 rodzin odmówiło współpracy, z czego w przypadku 6 z nich dzieci przebywały w pieczy zastępczej (Czechowice-Dziedzice, Jasienica, Jaworze), natomiast w 2020 roku tylko 2 rodziny biologiczne odmówiły takiej współpracy (Jaworze, Buczkowice).

W porównaniu z latami 2015-2017 widzimy znaczący wzrost rodzin biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny, który jest szczególnie widoczny w roku 2019 i 2020.

Wykres Nr 2: Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny w latach 2012-2020.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej na podstawie danych Ośrodków Pomocy Społecznej.

Praca asystenta z rodziną ma umożliwić powrót dzieci pod właściwą opiekę ich biologicznych rodziców. Realizacja tego zadania jest bardzo ważna dla gmin również z finansowego punktu widzenia. Za każdy bowiem rok pobytu dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi koszty w wysokości odpowiednio 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku jego pobytu w pieczy, 30% w drugim roku i ostatecznie 50% w trzecim roku i następnych latach jego pobytu w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. (*Dział VII - Zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zawarty w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*).

Wzrost kosztów partycypowania gmin w kosztach opieki i wychowania dzieci w pieczy zastępczej wynika nie tylko ze wzrostu liczby umieszczonych dzieci, ale także z faktu, iż prawie połowa dzieci przebywa w pieczy zastępczej ponad 3 lata, co powoduje partycypację gminy w kosztach ich utrzymania na poziomie 50%. Szczegółowe koszty przedstawia Tabela nr 5.

Tabela nr 5 - Koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej pokrywane przez poszczególne gminy w powiecie bielskim.

Gmina/Rok	Rodzinna piecza zastępcza			Instytucjonalna piecza zastępcza		
	2018	2019	2020*	2018	2019	2020*
Bestwina	11.159,08 zł	18.844,59 zł	29.930,20 zł	8.240,84 zł	5.342,00 zł	17.863,27 zł
Buczkowice	27.228,86 zł	34.005,66 zł	46.183,53 zł	4.680,68 zł	14.607,67 zł	7.455,72 zł
Czechowice-Dz.	127.823,59 zł	163.390,81 zł	211.767,58 zł	234.282,17 zł	240.216,88 zł	210.619,90 zł
Jasienica	74.131,82 zł	83.382,13 zł	102.676,68 zł	38.608,66 zł	21.190,67 zł	8.843,42 zł
Jaworze	2.187,17 zł	4.327,66 zł	8.516,05 zł	6.951,00 zł	0	0
Kozy	21.381,74 zł	19.915,30 zł	21.840,82 zł	18.774,14 zł	40.266,79 zł	40.948,60 zł
Porąbka	61.054,68 zł	70.968,88 zł	71.929,12 zł	32.443,82 zł	63.892,48 zł	69.265,22 zł
Szczyrk	68.217,05 zł	70.360,37 zł	68.322,24 zł	40.737,96 zł	47.289,64 zł	64.479,88 zł
Wilamowice	38.888,98 zł	41.482,15 zł	40.508,29 zł	0	14.526,78 zł	23.401,65 zł
Wilkowice	32.450,86 zł	41.578,92 zł	39.598,28 zł	8.598,62 zł	35.260,19 zł	96.817,40 zł
RAZEM	464.523,83 zł	548.256,47 zł	641.272,79 zł	393.317,89 zł	482.593,10 zł	539.695,06 zł

* stan na dzień 30.11.2020 r.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

3.2. Rodzinna piecza zastępcza.

Poprzez określenie *rodzinna piecza zastępcza* rozumie się rodziny zastępcze:

- **spokrewnione** - tworzą ją dziadkowie lub rodzeństwo;
- **niezawodowe** - tworzą ją dalsi krewni (ciocia, wujek) lub osoby niespokrewnione. Rodzina może przyjąć do trojga dzieci (możliwość zwiększenia przy licznych rodzeństwie);
- **zawodowe** – powstają, gdy jeden z rodziców zastępczych zawiera umowę o prowadzenie rodziny zastępczej zawodowej. Rodzina może przyjąć troje dzieci (możliwość zwiększenia przy licznych rodzeństwie). Najczęściej przyjmuje dzieci niepełnosprawne lub z trudnościami w funkcjonowaniu.
  - w tym **zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego** (rodzina zastępcza zawodowa przyjmująca dzieci interwencyjnie);
- **rodzinne domy dziecka** – rodziny mogące przyjąć do ośmiorga wychowanków.

Analizując liczbę rodzinnych form pieczy zastępczej w ostatnich latach możemy zaobserwować jej znaczący wzrost w roku 2020. W roku 2018 liczba ta bowiem utrzymywała się na poziomie 132, natomiast w roku 2020 liczba obsługiwanych rodzin zastępczych wzrosła do 147 – przy stanie na dzień 30.11.2020 r. Wzrost ten dotyczy zarówno rodzin zastępczych spokrewnionych, jak i niezawodowych. Natomiast w przypadku rodzin zastępczych zawodowych nastąpił spadek tej formy pieczy zastępczej z 9 w roku 2018 do 6 w roku 2020. Liczba rodzinnych domów dziecka pozostaje od roku 2019 na poziomie liczby 3.

Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka dynamicznie wzrasta od kilku lat. Proces ten dotyczy szczególnie rodzin zastępczych spokrewnionych, gdzie możemy zaobserwować 81 takich rodzin w roku 2018 i aż 104 rodziny w roku 2020 (przy stanie na dzień 30.11.2020 r.). Dla porównania w roku 2015 w powiecie bielskim funkcjonowało 51 spokrewnionych rodzin zastępczych, co oznacza że w przeciągu ostatnich 5 lat liczba ta uległa podwojeniu. Obserwujemy zatem, iż dzieci coraz częściej są umieszczane w swoich rodzinach spokrewnionych (u dziadków oraz rodzeństwa - wzrost o ok. 18% na przestrzeni 2 ostatnich lat) oraz niespokrewnionych, którymi często są wujkowie/ciocie (wzrost o ok. 3 %), czyli nadal dziecko przebywa w otoczeniu bliższej lub dalszej swojej rodziny biologicznej. Jednocześnie proporcjonalnie spada liczba dzieci do zabezpieczenia w rodzinach zupełnie niespokrewnionych z dzieckiem – rodzinach zastępczych zawodowych, czy rodzinnych domach dziecka.

Tabela nr 6 - Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w latach 2018-2020, pobierających świadczenia z podziałem na Gminy.

Gmina/Rok	Liczba rodzin ogółem			spokrewnione			niezawodowe			zawodowe			rodzinne domy dziecka		
	2018	2019	2020*	2018	2019	2020*	2018	2019	2020*	2018	2019	2020*	2018	2019	2020*
Bestwina	8	10	12	0	1	3	8	9	9	0	0	0	0	0	0
Buczkowice	9	10	15	3	6	9	5	4	6	0	0	0	1	0	0
Czechowice-Dz.	40	44	44	15	19	19	21	22	22	3	2	1	1	1	2
Jasienica	14	12	13	9	6	8	4	5	4	1	1	1	0	0	0
Jaworze	6	4	4	4	3	3	2	1	1	0	0	0	0	0	0
Kozy	11	10	12	6	6	5	4	3	6	1	1	1	0	0	0
Porąbka	6	4	6	6	4	5	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Szczyrk	5	5	5	1	2	2	3	2	2	0	0	0	1	1	1
Wilamowice	17	19	20	5	8	9	9	9	9	2	1	2	1	1	0
Wilkowice	16	15	17	8	7	8	6	6	8	2	2	1	0	0	0
RAZEM	132	133	148	57	62	71	62	61	68	9	7	6	4	3	3

* stan na dzień 30.11.2020 r.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

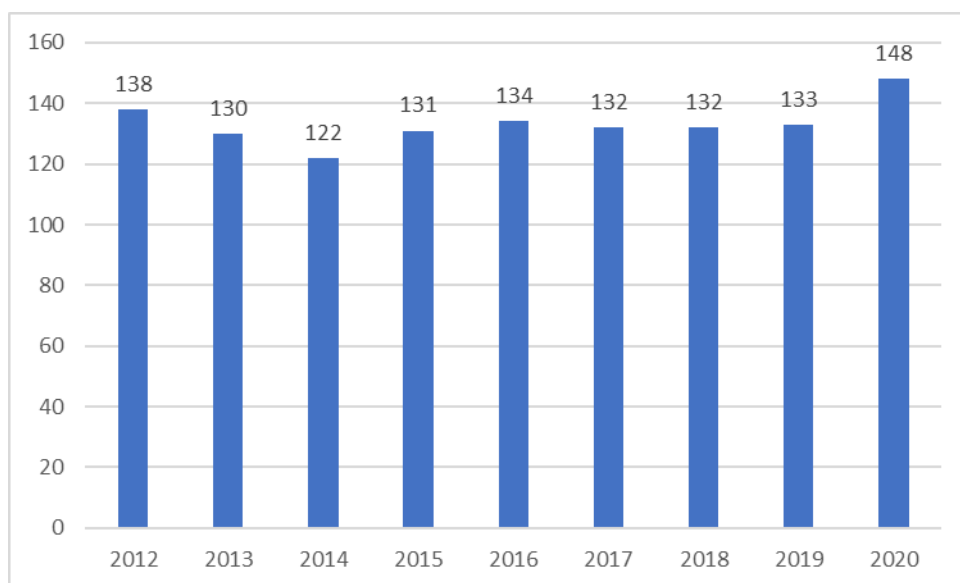
Tabela nr 7 - Liczba dzieci i osób pełnoletnich przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka w latach 2018-2020, z podziałem na Gminy.

Gmina/Rok	Liczba dzieci ogółem			w rodzinach spokrewnionych			w rodzinach niezawodowych			w rodzinach zawodowych			w rodzinnych domach dziecka		
	2018	2019	2020*	2018	2019	2020*	2018	2019	2020*	2018	2019	2020*	2018	2019	2020*
Bestwina	12	15	18	0	1	4	12	14	14	0	0	0	0	0	0
Buczkowice	18	20	24	5	9	14	9	11	10	0	0	0	4	0	0
Czechowice-Dz.	76	83	75	22	25	26	29	30	26	17	16	8	8	12	15
Jasienica	22	20	23	11	9	12	7	8	8	4	3	3	0	0	0
Jaworze	7	6	6	5	5	5	2	1	1	0	0	0	0	0	0
Kozy	18	17	19	9	9	8	5	4	7	4	4	4	0	0	0
Porąbka	9	6	9	9	6	7	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Szczyrk	10	10	9	1	2	2	3	2	2	0	0	0	6	6	5
Wilamowice	34	35	29	9	10	11	12	15	11	7	5	7	6	5	0
Wilkowice	25	26	28	10	11	15	9	9	10	6	6	3	0	0	0
RAZEM	231	238	240	81	87	104	88	94	91	38	34	25	24	23	20

* stan na dzień 30.11.2020 r.

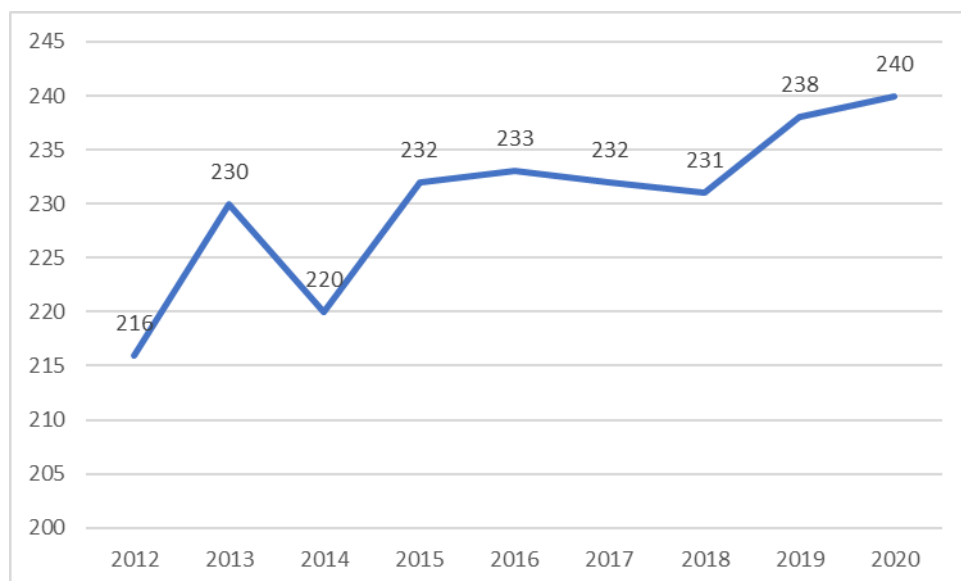
Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

Wykres nr 3 – Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu bielskiego w latach 2012-2020 (stan do dnia 30.11.2020 r.).

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

Wykres nr 4 – Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie powiatu bielskiego w latach 2012-2020 (stan do dnia 30.11.2020 r.).

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

Powyższe dane pokazują, iż we wskazanym okresie z roku na rok liczba rodzin zastępczych jak i przebywających w nich dzieci wzrasta. Tak samo wzrasta finansowanie tych form rodzinnej pieczy zastępczej. Patrząc na budżet związany z wypłacaniem świadczeń związanych z:

- usamodzielnieniem pełnoletnich wychowanków,
- utrzymaniem dzieci z powiatu bielskiego przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów,
- świadczeniami dla dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- realizacją rządowego programu Rodzina 500 Plus wraz z kosztami obsługi itp.
- wypłatę świadczenia „Dobry Start”,
- sfinansowanie wkładu własnego do projektu partnerskiego „Powiat Bielski – Partnerstwo, Aktywizacja, Integracja. Edycja 2”

przedstawia się on następująco z podziałem na lata 2018-2020:

rok 2018 – 3.763.835,70 zł

rok 2019 – 3.932.749,60 zł

rok 2020 – 3.684.098,99 zł (stan na 30.11.2020 r.)

Rodzinna piecza zastępcza nadal pozostaje lepszą formą czasowego zabezpieczenia dzieci - zarówno patrząc na dobro dziecka, jaki kwestie związane

z jego finansowaniem. Nie oznacza to jednak, że możliwe jest całkowite zlikwidowanie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, gdyż doświadczenie pokazuje nam, iż w wielu przypadkach to właśnie całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze są lepszym rozwiązaniem dla części dzieci, które w rodzinach zastępczych czy w rodzinnych domach dziecka nie są w stanie funkcjonować w sposób prawidłowy. Wszystko zależy od indywidualnej historii każdego dziecka, jego wieku oraz wcześniejszych przeżyć.

3.3. Instytucjonalna piecza zastępcza.

W myśli ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej instytucjonalna piecza zastępcza to: placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze mogą być typu:

- socjalizacyjnego,
- interwencyjnego,
- specjalistyczno – terapeutycznego,
- rodzinnego.

Powiat Bielski w swoich zasobach posiada dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego (Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodziny w Czechowicach-Dziedzicach założony w 1984 roku) oraz rodzinnego (Rodzinny Dom Dziecka w Janowicach założony w 2000 roku).

Tabela nr 8 – Koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej w 2020 roku.

Rok 2020	OPDiR Czechowice-Dziedzice	RDD Janowice
Liczba miejsc statutowych	32	8
Średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka	5.259,00 zł	3.235,00 zł

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

W latach 2018 - 2020 do Ośrodka Pomocy Dziecku i Rodziny w Czechowicach-Dziedzicach skierowano łącznie 48 dzieci, z czego:

- w 2018 roku 15 dzieci,
- w 2019 roku 18 dzieci,
- w roku 2020 roku (stan na dzień 30.11.2020 r.) 13 dzieci.

Natomiast w Rodzinnym Domu Dziecka w Janowicach jedynie w roku 2018 skierowano 3 dzieci - od tego czasu stan wychowanków pozostaje niezmienny.

Tabela nr 9 - Liczba dzieci przebywających w Ośrodku Pomocy Dziecku i Rodzinie w Czechowicach-Dziedzicach w latach 2018-2020.

Rok 2018		Rok 2019		Rok 2020 (do dnia 30.11.2020 r.)	
Ogółem		Ogółem		Ogółem	
35		42		44	
z powiatu bielskiego	z innych powiatów	z powiatu bielskiego	z innych powiatów	z powiatu bielskiego	z innych powiatów
29	6	39	3	42	2

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

Tabela nr 10 - Liczba dzieci przebywających w Rodzinnym Domu Dziecka w Janowicach w latach 2018-2020.

Rok 2018		Rok 2019		Rok 2020 (do dnia 30.11.2020 r.)	
Ogółem		Ogółem		Ogółem	
8		7		7	
z powiatu bielskiego	z innych powiatów	z powiatu bielskiego	z innych powiatów	z powiatu bielskiego	z innych powiatów
8	0	7	0	7	0

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

Tabela nr 11 - Struktura wiekowa wychowanków przebywających w Ośrodku Pomocy Dziecku i Rodziny w Czechowicach-Dziedzicach oraz w Rodzinnym Domu Dziecka w Janowicach (stan na dzień 30.11.2020 r.)

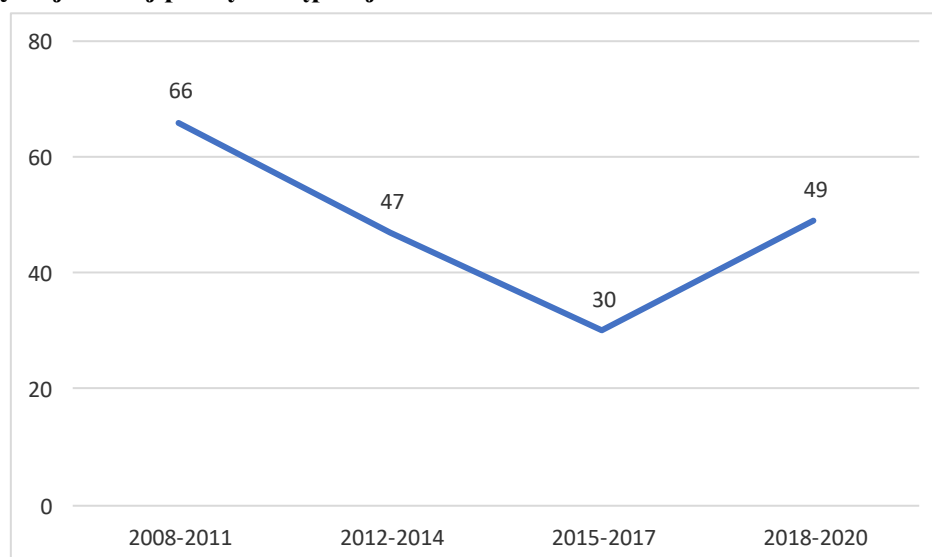
Wiek	Liczba osób	
	OPDiR	RDD
18 lat	4*	1*
17 lat	1	-
16 lat	5	-
15 lat	2	1
14 lat	1	-
13 lat	4	1
12 lat	5	1
11 lat	2	-
10 lat	2	-
9 lat	1	1
8 lat	1	1
7 lat	-	1
Razem	28	7

* dotyczy wychowanków, którzy kontynuują naukę i dzięki temu mogą nadal pozostać w placówce na zasadach pełnoletniego wychowanka

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

Dotychczas liczba dzieci wymagających umieszczenia w instytucjonalnej pieczy zastępczej spadała do roku 2017, natomiast od roku 2018 obserwujemy ponowny wzrost mimo, iż zgodnie z art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówce opiekuńczo-wychowawczej są umieszczane co do zasady dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczanie dziecka poniżej 10 roku życia jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce umieszczana jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Wykres nr 5 - Liczba dzieci z terenu powiatu bielskiego umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej od 2008 roku.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

Tabela nr 12 - Liczba dzieci z poszczególnych Gmin powiatu bielskiego skierowanych do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Gmina	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020*	RAZEM
Bestwina	-	2	-	2
Buczkowice	1	1	-	2
Czechowice-Dz.	3	4	3	10
Jasienica	-	1	-	1
Jaworze	-	-	-	-
Kozy	-	-	-	-
Porąbka	10	2	1	13
Szczyrk	-	3	-	3
Wilamowice	-	5	-	5
Wilkowice	4	-	9	13
RAZEM	18	18	13	49

* stan na dzień 30.11.2020 r.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

Środki wydatkowane na instytucjonalną pieczę zastępczą w latach 2018-2020 podobnie jak w przypadku rodzinnej pieczy zastępczej z roku na rok nieznacznie wzrastają. Do ogólnych kosztów zalicza się:

- utrzymanie dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- wypłatę świadczeń na usamodzielnienie osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- utrzymanie dzieci z powiatu bielskiego, umieszczonych interwencyjnie w placówkach na terenie innych powiatów,
- realizacja rządowego Programu 500 Plus,
- środki na wypłatę świadczenia “Dobry Start”,
- dodatkowo w roku 2020 przeznaczono kwotę 42.200,00 zł na inwestycję związane z przygotowaniem budynku dla nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W latach 2018-2020 budżet tych dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych wyglądał następująco:

- ✧ **rok 2018** – 1.865.758,86 zł
- ✧ **rok 2019** – 2.196.785,88 zł
- ✧ **rok 2020** – 2.064.692,33 zł (stan na 30.11.2020 r.)

Podstawowe zadanie instytucjonalnej pieczy zastępczej jest identyczne jak w rodzinnej pieczy zastępczej - różnica polega na sposobie realizacji wskazanego celu. Rodzinna piecza zastępcza w sposób bardziej zbliżony do rodziny naturalnej stwarza warunki do opieki i wychowania dla przebywających w niej dzieci. Natomiast w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej ze względu na swoją specyfikę zadania te zapewnia zespół wychowawców i specjalistów, jednak cel przyświeca im taki sam. Tak jak już zostało wspomniane, instytucjonalna piecza zastępcza odgrywa wciąż bardzo ważną rolę w systemie pieczy zastępczej.

Potrzeba zbliżenia tych dwóch tak różnych środowisk wychowawczych spowodowała rozpoczęcie procesu *dezinstytucjonalizacji pieczy zastępczej*.

Zgodnie z art. 230 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego począwszy od dnia 1 stycznia 2021 roku nie może być wyższa niż 14.

W związku ze zbliżającym się zakończeniem okresu przejściowego oraz w związku z faktem, iż od 2018 roku zaobserwowano wzrost liczby dzieci wymagających zabezpieczenia w placówce, Powiat Bielski początkiem 2020 roku zakupił nieruchomość położoną w Czechowicach-Dziedzicach przy ul. Lipowskiej 9, celem utworzenia nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego przeznaczonej dla 14 wychowanków (osób).

W dotychczas funkcjonującej placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego Ośrodka Pomocy Dziecku i Rodzinie w Czechowicach-Dziedzicach, przy ul. Legionów 81 zaplanowano zmniejszenie liczby miejsc do 14 dzieci. Ponadto placówka ta prowadzić będzie wspólną obsługę administracyjną, finansową i organizacyjną dla oby utworzonych placówek.

Rozwiązanie to umożliwi prawidłową realizację procesu dezinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, zapewnienie wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej oraz realizację zadań powiatu w zakresie zapewnienia opieki i wychowania dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców.

Niestety w związku z sytuacją epidemiologiczną w kraju oraz związanymi z nią obostrzeniami większość procedur znacznie się przedłużyła, co spowodowało, iż założony do końca 2020 roku cel musi zostać prolongowany.

3.4. Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków.

W przypadku dzieci, których indywidualna sytuacja nie pozwoliła na powrót pod opiekę rodziców biologicznych lub nie zostały z różnych względów adoptowane, po ukończeniu 18 roku życia i opuszczeniu pieczy zastępczej ustawa przewidziała formy dodatkowego wsparcia w celu umożliwienia wychowankom lepszego startu w samodzielnym już życiu. Dotyczą one zarówno wychowanków rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 1 wyróżniamy m. in. trzy podstawowe formy pomocy: pomoc na zagospodarowanie, na kontynuowanie nauki oraz pomoc na usamodzielnienie.

Tabela nr 13 - Liczba świadczeń oraz środki wydane w związku z usamodzielnieniem pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Rodzaj świadczenia	Rok 2018		Rok 2019		Rok 2020*	
	Ilość świadczeń	Kwota	Ilość świadczeń	Kwota	Ilość świadczeń	Kwota
Pomoc na usamodzielnienie	11	51.523,00 zł	13	66.068,13 zł	5	27.757,00 zł
Pomoc na kontynuowanie nauki	411	211.570,38 zł	440	230.144,38 zł	331	172.029,02 zł
Pomoc na zagospodarowanie	13	33.100,00 zł	15	45.354,00 zł	6	18.480,00 zł
RAZEM	435	296.193,38 zł	468	341.566,51 zł	342	218.266,02 zł

* stan na dzień 30.11.2020 r.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

Jak pokazują dane zawarte w tabeli nr 13 liczba świadczeń wypłacanych jako wsparcie dla usamodzielnianych wychowanków jest duża. Najbardziej popularną formą wsparcia (stanowiącą aż 94% wszystkich wypłacanych świadczeń) jest pomoc na kontynuację nauki, co świadczy o tym, iż znaczna część usamodzielnionych wychowanków nadal kontynuuje naukę zwiększając tym samym swoje szanse na rynku pracy. O taką formę pomocy jak usamodzielnienie czy zagospodarowanie może wnioskować każdy wychowanek, którego miesięczny dochód nie przekracza 1.200,00 zł i który spędził w pieczy minimalny okres podany w art. 141 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej. Otrzymane środki wychowanek może przeznaczyć na zaspokojenie swoich indywidualnych potrzeb takich jak: remont i wyposażenie mieszkania, zakup sprzętów gospodarstwa domowego czy sfinansowanie kursu/szkolenia podnoszącego kompetencje zawodowe itp.

4. ORGANIZATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ.

Zarządzeniem Nr 60/2011 Starosty Bielskiego z dnia 30 grudnia 2011 roku na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczono Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej, w którym utworzono Zespół do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej prowadzony przez Dyrektora jednostki. Zespół tworzy 8 pracowników zatrudnionych na etat:

- 1 pracownik socjalny pełniący funkcję koordynatora Zespołu,
- 1 pedagog,
- 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- 1 psycholog.

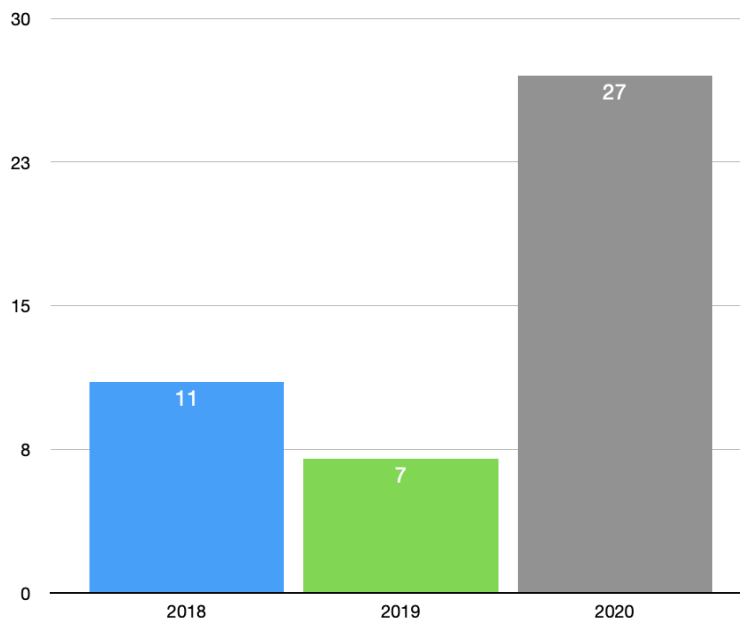
Dodatkowo 1 pracownik socjalny PCPR w ramach swoich zadań prowadzi usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej.

W latach 2018 i 2019 funkcję koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej pełniło 4 pracowników, natomiast w drugim półroczu 2020 roku liczba ta wzrosła do 5. Pod opieką koordynatora nie może znajdować się nie więcej niż 15 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. Obecnie koordynatorzy współpracują z 67 rodzinami zastępczymi i rodzinnymi domami dziecka, w tym jeden koordynator współpracuje z Rodzinnym Domem Dziecka w Janowicach. Dodatkowo mają możliwość uczestniczenia w szkoleniach podnoszących ich kompetencje zawodowe oraz co miesiąc uczestniczą w superwizji organizowanej dla pracowników Zespołu do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej (w roku 2019 przeznaczono na ten cel 27 godzin, w roku 2020 do dnia 30.11. godzin 28).

Zapotrzebowanie na rodziny zastępcze niezawodowe jest nieustannie duże. Co roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej prowadzi nabór kandydatów do sprawowania tej funkcji. Jednakże liczba chętnych do sprawowania tej funkcji malała z roku na rok. W roku 2020 w celu dotarcia do jak największej liczby mieszkańców powiatu bielskiego rozpoczęto działania promocyjne z wykorzystaniem mediów społecznościowych – FB. Profesjonalne prowadzenie promocji w tej formie przekazu przyniosło zaskakująco szybki efekt, gdyż po raz pierwszy od wielu lat zaistniała możliwość zorganizowania aż 2 szkoleń dla

kandydatów na rodzinę zastępczą. W ujęciu procentowym stanowi to wzrost o ok. 150%, co jest niewątpliwym sukcesem.

Wykres nr 6 - Liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej w latach 2018-2020.

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Bielsku-Białej.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka ze względu na specyfikę sprawowanej przez nie funkcji potrzebują dodatkowego wsparcia w postaci specjalistycznych szkoleń. Są one dużą pomocą w zrozumieniu przebywających pod ich opieką wychowanków, rozwiązywaniu pojawiających się problemów, a dzięki dodatkowym konsultacjom pozwalają dostosować metody wychowawcze do realnych potrzeb ich rodziny. Odpowiadając więc na bieżące potrzeby rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka organizowane są szkolenia, w tym również istnieje możliwość zorganizowania szkoleń indywidualnych; grupy wsparcia (superwizje); poradnictwo psychologiczne oraz wolontariat.

W 2018 roku zostało zorganizowane jedno szkolenie dla 17 rodzin zastępczych oraz 3 prowadzących rodzinne domy dziecka (pn.: „Czy moje dziecko złapała sieć? – Profilaktyka uzależnień behawioralnych: gry kom”), w 2019 dla 20 rodzin zastępczych oraz 3 prowadzących rodzinne domy dziecka (pn.: „Drogowskaz dla opiekunów dziecka z FAS/FASD” oraz „Rozwój psychoseksualny młodzieży”), natomiast w drugim półroczu 2020 roku mimo problemów związanych z Covid-19

dla 13 rodzin zastępczych oraz 3 prowadzących rodzinne domy dziecka (pn.: „*Więź jako czynnik chroniący rozwój człowieka*”).

W grupach wsparcia w roku 2018 uczestniczyło 23 rodziców zastępczych, w 2019 roku 19, natomiast w roku 2020 – 14, co związane było bezpośrednio z wprowadzonym stanem epidemicznym, bowiem na ten czas wszelkie grupowe formy wsparcia zostały wstrzymane. Biorąc jednak pod uwagę niewątpliwe potrzeby rodzin od miesiąca listopada 2020 roku zostały wprowadzone superwizje w miejsce dotychczasowych grup wsparcia.

Dostosowując się do potrzeb i reżimu sanitarnego związanego z pandemią COVID-19 szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, szkolenia dla funkcjonujących rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, a także superwizje – organizowane są w formie zdalnej.

W 2013 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej po raz pierwszy rozpoczęło nabór wolontariuszy (początkowo we współpracy na mocy Porozumienia z Centrum Wolontariatu przy Bielskim Stowarzyszeniu Artystycznym „Teatr Grodzki”). Wówczas podjęto współpracę z jedną Wolontariuszką. W 2018 roku pomoc taką świadczyło już 9 Wolontariuszy, w 2019 – 7 Wolontariuszy, natomiast w roku 2020 mimo wyjątkowej sytuacji – 6 Wolontariuszy.

Regulacje ustawowe w zakresie liczby rodzin pozostających pod opieką jednego koordynatora przy jednoczesnym napływie dzieci do rodzinnych form pieczy zastępczej wskazują, iż niezbędnym będzie zadbanie o sukcesywne poszerzanie obecnego składu Zespołu do spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej o kolejne stanowiska koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

5. CELE PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2021-2023.

Cel główny:

Cel główny Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 nie ulega zmianie w stosunku do Programów obejmujących lata ubiegłe (2012-2014, 2015-2017 oraz 2018-2020).

Jest nim nadal *tworzenie, ale także utrzymywanie w powiecie bielskim spójnego systemu pieczy zastępczej dla zapewnienia optymalnej opieki i wychowania dzieciom, które z różnych powodów okresowo nie mogą wychowywać się w rodzinie własnej.*

Zakłada się zatem kontynuowanie działań realizowanych w ramach Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020.

Cele szczegółowe:

1. Udzielanie wszechstronnego wsparcia osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą zgodnie z ich indywidualnymi potrzebami.
2. Promowanie i rozwój rodzicielstwa zastępczego.
3. Dostosowywanie instytucjonalnej pieczy zastępczej do faktycznych potrzeb powiatu.
4. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
5. Podnoszenie jakości usług świadczonych w zakresie pieczy zastępczej.

Kierunki działań:

Cel szczegółowy 1:

1. Organizowanie szkoleń i warsztatów dla osób tworzących rodzinną pieczę zastępczą, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji zgodnie z rozeznaczonymi w tym zakresie potrzebami.
2. Organizowanie wsparcia i pomocy między innymi w formie rodzin pomocowych, grup wsparcia i wolontariuszy.

3. Prowadzenia poradnictwa specjalistycznego dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, a także zapewnianie pomocy prawnej.
4. Organizowanie zajęć warsztatowych (w tym wyjazdowych) dla dzieci i młodzieży przebywających w pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej o charakterze edukacyjnym, socjoterapeutycznym oraz profilaktycznym.

Cel szczegółowy 2:

1. Promowanie rodzicielstwa zastępczego za pomocą dostępnych form przekazu.
2. Prowadzenie ciągłego naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.
3. Bieżące organizowanie szkoleń dla ww. kandydatów.

Cel szczegółowy 3:

1. Dalsza reorganizacja Ośrodka Pomocy Dziecku i Rodzinie jako placówki spełniającej standardy obowiązujące od 2021 roku poprzez zmniejszenie liczby wychowanków do 14.
2. Utworzenie drugiej placówki opiekuńczo – wychowawczej 14 osobowej, przy ul. Lipowskiej w Czechowicach-Dziedzicach.

Cel szczegółowy 4:

1. Projektowanie procesu usamodzielnienia przez cały okres pobytu dziecka w pieczy zastępczej, odpowiednia we współpracy z koordynatorem, asystentem rodziny, pracownikiem socjalnym ośrodka pomocy społecznej, powiatowego centrum pomocy rodzinie, wychowawcą placówki opiekuńczo-wychowawczej, rodzicem zastępczym i innymi osobami bliskimi dziecku.
2. Przeprowadzenie systematycznej analizy potrzeb wychowanków przebywających w pieczy zastępczej w zakresie ich usamodzielnienia,

ze szczegółowym uwzględnieniem ich potrzeb mieszkaniowych i pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

3. Podejmowanie wobec usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej działań ukierunkowanych na zwiększenie ich szans w znalezieniu zatrudnienia poprzez wyrównywanie deficytów wynikających z braku dostępu do określonych dóbr i usług, braku posiadanych kwalifikacji, czy też innych czynników powodujących ograniczenie ich szans w równoprawnym życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.
4. Zapewnienie osobom usamodzielnianym pomocy psychologicznej i prawnej.

Cel szczegółowy 5:

1. Doskonalenie zawodowe kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej.
2. Systematyczny wzrost liczby osób realizujących zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, w tym koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz osób realizujących wsparcie specjalistyczne.
3. Inicjowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pieczy zastępczej.
4. Upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną.
5. Zwiększanie efektywności współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym między innymi z ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu bielskiego, instytucjami oświatowymi, sądami, podmiotami leczniczymi.

6. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH NA LATA 2021-2023.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej 3-letni powiatowy program pieczy zastępczej zawierać powinien między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Od roku 2012 limit ten wskazuje osiem rodzin zastępczych zawodowych i w pełni zabezpiecza realne potrzeby powiatu w tym zakresie.

Jednakże biorąc pod uwagę bieżący stan faktyczny osób pełniących aktualnie funkcję rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka związany z ich wiekiem i dotychczasowym stażem pracy, zachodzi konieczność przygotowania się w perspektywie najbliższych 5-6 lat na sukcesywne zmiany, stąd ważne jest pozyskiwanie nowych kandydatów, którzy po pewnym czasie będą w stanie w sposób naturalny zastąpić tych, którzy już zdecydują się zakończyć swoją misję w rodzicielstwie zastępczym. Dlatego głównym założeniem powiatu na najbliższe 3 lata winno być pozyskiwanie jak największej liczby rodzin zastępczych niezawodowych.

Mając na uwadze powyższe nie przewiduje się tworzenia kolejnych rodzin zastępczych zawodowych ponad wskazany limit ośmiu rodzin. Zatem utworzenie w tej perspektywie czasowej nowej rodziny zastępczej zawodowej możliwe będzie jedynie w przypadku powstania sytuacji wymagającej uzupełnienia liczby rodzin zastępczych zawodowych do obecnego limitu.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.

Źródłem finansowania zadań 3-letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 są środki finansowe:

- budżetu Powiatu Bielskiego,
- dotacje celowe z budżetu państwa możliwe do uzyskania z programu ministra właściwego do spraw rodziny na dofinansowanie zadań własnych powiatu z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- dotacje ze środków budżetu Województwa Śląskiego w ramach ogłaszanych konkursów,
- Unii Europejskiej,
- pozyskane z innych, nie wymienionych powyżej źródeł.

8. MONITORING I EWALUACJA ORAZ KOORDYNOWANIE PROGRAMU.

Koordinatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej, którego obowiązkiem jest organizowanie pieczy zastępczej na terenie powiatu bielskiego.

Monitorowanie Programu odbywać się będzie w drodze sprawozdań rzeczowo-finansowych oraz z efektów pracy poprzez analizę danych gromadzonych w związku z realizacją działań ujętych w Programie. Powyższe informacje Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej będzie corocznie przedkładał Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu jako wyodrębnioną część z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.

Przedkładany Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb w zakresie kierunków rozwoju pieczy zastępczej, a także możliwości finansowych powiatu.